

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплаванні, з поправками»

I. Визначення проблеми

Розроблення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплаванні, з поправками» обумовлено необхідністю приведення національного законодавства у відповідність із вимогами Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплаванні.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про міжнародні договори України» якщо на ратифікацію подається міжнародний договір, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, проекти таких законів подаються на розгляд Верховної Ради України разом з проектом закону про ратифікацію і приймаються одночасно.

Конвенція Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплаванні (далі – Конвенція) прийнята на 94-й сесії Генеральної конференції міжнародної організації праці у м. Женеві 23 лютого 2006 року та набрала чинності в серпні 2013 року, з поправками, затвердженими на 103-й, 105-й та 107-й сесії Генеральної конференції Міжнародної організації праці 11 червня 2014 року, 09 червня 2016 року та 05 червня 2018 року.

Метою прийняття Конвенції визначено створення єдиного погодженого акта, що охоплює настільки, наскільки це є можливим, усі сучасні норми чинних міжнародних конвенцій та рекомендацій про працю в морському судноплаванні, а також основні принципи, які містяться в інших міжнародних конвенціях про працю.

Найчастіше моряки звертаються зі скаргами щодо наступних порушень їх прав: не виплата заробітної плати; не виплата допомоги за хворобою та відмова в наданні медичної допомоги, зокрема, у покритті витрат на медичну допомогу за наявності підтверджувальних документів; не виплата компенсації у зв'язку з втратою моряком працездатності; не виплата компенсації у зв'язку зі смертю моряка.

Поряд з зазначеним основним спектром порушень прав моряків судовласниками та/ або роботодавцями, моряки також зіштовхуються з порушенням правил репатріації, недотриманням вимог до житлових приміщень на борту судна, умов праці, відпочинку, харчування та столового обслуговування тощо.

Морський ринок праці є специфічним сегментом всесвітнього ринку робочої сили. Кількість моряків, що наймаються на роботу за допомогою служб набору і працевлаштування моряків (крюїнговими компаніями) за останні роки помітно зростає.

Відповідно до статті 5 Конвенції кожна держава-член ефективно здійснює свою юрисдикцію й контроль над діяльністю служб набору й працевлаштування моряків, якщо такі створені на її території.

Згідно зі Стандартом A1.4 – «Набір і працевлаштування», якщо на території держави-члена діють приватні служби набору й працевлаштування моряків, основна мета яких полягає в наборі та працевлаштуванні моряків або які набирають і працевлаштовують значну кількість моряків, то їхня діяльність здійснюється тільки відповідно до стандартизованої системи ліцензування або сертифікації або іншої форми регулювання.

Компетентний орган здійснює ретельний нагляд і контроль за всіма службами набору й працевлаштування моряків, що діють на території відповідної держави-члена. Усі ліцензії чи сертифікати або аналогічні форми дозволу на діяльність приватних служб на її території надаються або поновлюються тільки після перевірки того, що відповідна служба набору й працевлаштування моряків відповідає вимогам національного законодавства й нормативно-правових актів.

На сьогоднішній день, відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» посередництво у працевлаштуванні за кордоном підлягає ліцензуванню.

Відповідно до Конвенції, кожна держава-член повинна врахувати висунення вимог до служб набору й працевлаштування моряків, розташованих на її території, стосовно розробки й підтримання оперативної практики, що піддається перевірці. Така оперативна практика щодо приватних служб набору й працевлаштування моряків та тією мірою, в якій вона є застосовною щодо державних служб набору й працевлаштування моряків, повинна охоплювати наступні питання:

- медичні огляди, посвідчення особи моряків та інші питання, вирішення яких може знадобитися для одержання моряком роботи;

- ведення, з належним урахуванням права на приватне життя й необхідності захисту конфіденційності даних, повного й всебічного обліку даних про моряків, охоплюваних їхньою системою набору й працевлаштування, які повинні включати наступні дані, але не обмежуватися ними:

- дані про кваліфікацію моряків;

- дані про стаж роботи;

- персональні дані, що стосуються роботи за найманням; і

- медичні дані, що стосуються роботи за найманням;

- супровід та оновлення списків суден, для яких служби набору й працевлаштування моряків надають моряків, і забезпечення необхідних засобів для підтримки зв'язку зі службами в надзвичайних обставинах у будь-який час;

- процедури, що забезпечують попередження експлуатації моряків службами набору й працевлаштування моряків або їхнім персоналом у відношенні пропозиції про працевлаштування на конкретні судна або в конкретні компанії;

- процедури попередження можливості експлуатації моряків у зв'язку із проблемою видачі авансів або здійснення інших фінансових угод між судновласником і моряками, які здійснюються службами набору й працевлаштування моряків;

- чітке інформування про витрати, якщо такі існують, які моряк може понести у процесі працевлаштування;

- забезпечення того, щоб моряки одержували інформацію про будь-які особливі умови, пов'язані з робочим місцем, на яке вони наймаються, і про політику конкретного судновласника, що стосується їхньої зайнятості;

- процедури, які відповідають принципам природної справедливості для розгляду випадків некомпетентності або порушення дисципліни згідно з національним законодавством, практикою та, доречно, колективними договорами;

- процедури, що забезпечують, наскільки можливо, щоб усі обов'язкові свідоцтва й документи, які подають при найманні на роботу, були чинними й не були придбані шляхом обману, а також щоб були перевірені рекомендації;

- процедури, що забезпечують, щоб прохання про одержання інформації або про консультації, що надходять від родин моряків, які перебувають у плаванні, задовольнялися швидко, доброзичливо й безкоштовно; та

- перевірку того, щоб умови праці на борту суден, на які вони працевлаштовують моряків, відповідали чинним колективним договорам, укладеним між судновласником і представницькою організацією моряків, а також проведення політики, відповідно до якої моряки направляються тільки тим судновласникам, які пропонують морякам умови зайнятості, відповідні чинному законодавству чи нормативно-правовим актам або колективним договорам.

На сьогоднішній день, нормативно-правові акти, які регулюють діяльність кріюінгових компаній, не містять вимог щодо апарату управління та персоналу служб набору і працевлаштування, які проводять діяльність з працевлаштування моряків. Тобто не береться до уваги специфіка роботи таких компаній, з урахуванням якої персонал повинен мати відповідні знання морського сектора економіки.

Крім того, немає вимог щодо вжиття заходів, які б по можливості забезпечували наявність у роботодавця засобів для захисту моряків від загрози бути залишеними в іноземних портах без засобів до існування.

Вищезазначена проблема справляє негативний вплив на громадян України, а саме українських моряків, внаслідок недостатнього соціального захисту прав та законних інтересів, які працевлаштовуються за кордон.

Основні групи (підгрупи) на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	-
Держава	+	-
Суб'єкти господарювання	+	-
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	-

Визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів та потребує вирішення шляхом державного регулювання. Положення, викладені в проекті регуляторного акта, мають загальнообов'язковий характер і не можуть затверджуватись локальними актами суб'єктів господарювання.

Розв'язати існуючу проблему можливо за умови прийняття зазначеного проекту регуляторного акта, який визначає порядок діяльності суб'єктів господарювання, які надають послуги с посередництва у працевлаштуванні членів екіпажу, відповідає вимогам законодавства України та міжнародних стандартів у сфері морського та річкового транспорту.

II. Цілі державного регулювання

Метою прийняття проекту регуляторного акта є встановлення належних вимог щодо посередництва у працевлаштуванні за кордоном, удосконалення і приведення нормативно-правових актів у сфері морського та річкового транспорту, зайнятості моряків у відповідність із Конвенцією Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві, що дозволить створити умови для підвищення соціального захисту моряків – громадян України, а для держави в цілому – забезпечить подальший сталий розвиток України як однієї із світових лідерів з підготовки високопрофесійних моряків.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Альтернативи визначені з урахуванням наданих пропозицій за результатами робочих зустрічей з представниками профспілкових організацій.

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Збереження існуючої нормативно-правової бази.	У такому випадку порядок організації діяльності суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні українських моряків не відповідатиме вимогам Конвенції міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві, з поправками і, як наслідок, невиконання зобов'язань України, взятих за міжнародним договором.
Альтернатива 2 Відсутність державного регулювання діяльності з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон	Реалізація зазначеної альтернативи є неприйнятною, оскільки негативно вплине на якість наданих послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, створить передумови для нелегального відтоку українських моряків з України.
Альтернатива 3	У разі прийняття проекту наказу визначені цілі будуть досягнуті повною мірою, забезпечить дотримання вимог

Прийняття проєкту регуляторного акта.	Конвенції Міжнародної організації праці 2003 року по працю в морському судноплавстві, виконання зобов'язань за міжнародними договорами України. Регулювання ринку послуг з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажу за кордон, і як наслідок, створення умов для забезпечення соціальних прав моряків.
---------------------------------------	--

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження чинного законодавства	Вигоди відсутні, не сприятиме приведенню національного законодавства у відповідність із міжнародними договорами,	Бюджетні витрати не передбачаються
Альтернатива 2 Відсутність державного регулювання діяльності з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон	Вигоди відсутні	Бюджетні витрати не передбачаються
Альтернатива 3 Прийняття проєкту регуляторного акта	Забезпечить дотримання вимог Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві, виконання зобов'язань України за міжнародними договорами, Попередження шахрайства Офіційне працевлаштування громадян та надходження доходів від працевлаштування за кордоном.	Бюджетні витрати не передбачаються

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження чинного регулювання	Відсутні	Відсутні

Альтернатива 2 Відсутність державного регулювання діяльності з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 3 Прийняття регуляторного акта	Покращення соціального захисту та створення справедливих умов зайнятості моряків, забезпечення їх прав на гідні умови праці та життя на борту судна, охорону здоров'я, медичне обслуговування тощо	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	-	-	260	200	460
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	-	-	57	43	100%

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження чинного регулювання	Вигоди відсутні, оскільки така ситуація призведе до дотримання вимог Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві, не виконання міжнародних зобов'язань України, взятих за міжнародними договорами.	Відсутні
Альтернатива 2 Відсутність державного регулювання діяльності з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон	Відсутні	Відсутні

Альтернатива 3 Прийняття регуляторного акта	Прийняття проєкту регуляторного акта дозволить покращити імідж українських крьюінгових компаній на світовому ринку праці.	Витрати на отримання сертифіката відповідності послуг з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажів суден за кордоном вимогам Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю у морському судноплавстві, з поправками (разова плата орієнтовно в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб – на сьогоднішній день – 2027 грн)
--	---	---

Витрати суб'єктів господарювання великого і середнього бізнесу:

Оскільки суб'єкти господарської діяльності, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажу за кордоном, не є великими та середніми підприємствами, витрати для них не розраховувалися.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1 Збереження чинного регулювання	2	Чинна нормативна-правова база, яка регламентує відносини, що виникають при наданні послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном не враховує особливості працевлаштування моряків, недостатньо забезпечує

		соціальний захист прав та законних інтересів громадян України. Цілі прийняття регуляторного акта не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).
Альтернатива 2 Відсутність державного регулювання діяльності з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон	1	Відсутність державного регулювання (контролю) за діяльністю суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон може призвести до значного погіршення соціального і правового захисту моряків – громадян України
Альтернатива 3 Прийняття регуляторного акта	4	Дозволить підвищити рівень надання послуг у посередництві з працевлаштування українських моряків за кордон, кріюінгові компанії будуть відповідати установленим міжнародним стандартам. Цілі державного регулювання досягаються повною мірою

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 Збереження чинного регулювання	Вигоди відсутні.	Бюджетні витрати відсутні. Прогнозовані сумарні витрати суб'єктів господарювання середнього великого та малого підприємництва	У разі залишення існуючої ситуації без змін проблема продовжує існувати, що не забезпечить досягнення поставленої мети

		– витрати щодо сплати на отримання ліцензії.	
Альтернатива 2 Відсутність державного регулювання діяльності з посередництва а у працевлаштуванні українських моряків за кордон	Вигоди відсутні		Реалізація альтернативи 2 обумовить відсутність правових механізмів державного регулювання за провадженням господарської діяльності надання послуг з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон
Альтернатива 3 Прийняття регуляторного акта	Високі, а саме: прийняття проекту регуляторного акта забезпечить дотримання вимог Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві, з поправками, виконання зобов'язань України, взятих за міжнародними договорами, підвищення якості послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордон, і як наслідок, дотримання соціальних та трудових прав та законних інтересів	Прогнозовані бюджетні витрати на реалізацію регуляторного акта відсутні. Сумарні витрати суб'єктів господарювання середнього та малого підприємництва на реалізацію регуляторного акта складатимуть витрати на отримання сертифіката відповідності послуг з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажів суден за кордоном вимогам Конвенції Міжнародної	Зазначений спосіб регулювання повністю відповідає вимогам законодавства України та міжнародним стандартам і є найбільш доцільним і ефективним що дає змогу повною мірою досягнути поставленої мети державного регулювання,

	українських моряків. Цілі досягнуті повною мірою	організації праці 2006 року про працю у морському судноплавстві, з поправками	
--	--	---	--

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Ефективність запропонованого регуляторного акта забезпечуватиметься встановленням вимог до суб'єктів господарювання, які надають послуг з посередництва у працевлаштуванні українських моряків за кордон.

Нововведенням є необхідність отримання сертифіката відповідності послуг з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажів суден за кордоном вимогам Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю у морському судноплавстві, з поправками, який видається Державною службою морського та річкового транспорту України.

Суб'єкти господарювання, які пройшли сертифікацію та одержали сертифікат, включаються Морською адміністрацією до Реєстру суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажів суден за кордоном.

Державний нагляд за додержанням вимог Конвенції Міжнародної організації праці 2006 року про працю у морському судноплавстві, з поправками суб'єктами господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні членів екіпажів суден за кордоном, здійснює Державна служба морського та річкового транспорту України.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Від впровадження проєкту регуляторного акту негативних наслідків не очікується.

Реалізація проєкту регуляторного акту не потребує додаткових витрат з державного бюджету України.

Розрахунок витрат на виконання вимог регуляторного акта для суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва не проводився, у зв'язку здійсненням розрахунку витрат на запровадження державного регулювання для суб'єктів малого підприємства згідно з додатком 4 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (Тест малого підприємництва), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308 (додається).

Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання заплановані після офіційного опублікування проєкту акта (орієнтовно III квартал 2020).

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Термін дії нормативно-правового акта не обмежений у часі.

Термін набрання чинності регуляторним актом – через дванадцять місяців після дати реєстрації документа про ратифікацію Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплаванні, з поправками, у Генерального директора Міжнародного бюро праці.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта становитиме орієнтовно складають 932 420 грн.
2. Кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія акта: крьюінгові компанії – 460.
3. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання стосовно основних положень регуляторного акта - високий, оскільки проєкт регуляторного акта розміщено на офіційному вебсайті Державної служби морського та річкового транспорту України .
4. Загальні витрати суб'єктів господарювання, які підпадають під дію регуляторного акта, – за перший рік – орієнтовно складають 932 420 тис. грн.
5. Час, що витрачається на суб'єктів господарювання, пов'язаний з виконанням акта, - постійно.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності застосування цього регуляторного акта здійснюватиметься Державною службою морського та річкового транспорту України.

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде здійснено через рік після набрання чинності цим регуляторним актом шляхом опрацювання пропозицій від фізичних та юридичних осіб, які надходитимуть до проєкту регуляторного акта.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта здійснюється через два роки після набрання чинності цим регуляторним актом, у результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстежень.

Періодичні відстеження результативності регуляторного акта здійснюються раз на кожні три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження результативності цього регуляторного акта.

Проведення відстеження результативності цього регуляторного акта буде здійснюватись за допомогою статистичного методу та за допомогою статистичних даних.

У разі необхідності будуть вноситись додаткові зміни до регуляторного акта.

В. о. Голови Державної служби
морського та річкового транспорту
України

Сергій ЗВЯГІНЦЕВ

« ____ » _____ 2020 року